

ΚΡΗΤΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΟΥ 1667

Ἐξ ἐγγράφου, τηρουμένου ἄλλοτε παρὰ τῷ σεισμῷ καὶ πυρὶ καταστραφέντι ἀρχαιοφυλακείῳ Ζακύνθου, ἐγένετο γνωστόν, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ, ἀφικόμενοι πρόσφυγες εἰς Ζάκυνθον μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς πατρίδος των (1669) καὶ κομισταὶ διαφόρων εἰκόνων καὶ ἐκκλησιαστικῶν σκευῶν ἀπεφάσισαν, κοινῇ γνώμῃ, νὰ προσηλώσουν πάντα ταῦτα εἰς τὸν ἐν τῇ πόλει τῆς νήσου ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Μόλου, καταγραφόμενοι καὶ αὐτοὶ μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν τοῦ τελευταίου τούτου ναοῦ. Ἦσαν δὲ οἱ Κρηῆτες οἱ κατωτέρω :

Γιανᾶς Παπαδόπουλος, Γιάννης Καμίτζας, Γεώργιος Πολίτης Μπλαβᾶς, Δημήτρις Πεδιότης, Δημήτρις Πολίτης Μπλ.αβᾶς, Τζώρτζης Πεδιότης, Τζώρτζης Κουρτεζᾶς, Τζώρτζης Γεννηματᾶς, Τζουάνες Ἀμπράμος, Τζουάνες Πεδιότης, Τζώρτζης Μακρῆς Παγόνης, Τζώρτζης Σκλάβος, Τζώρτζης Καστροφύλακας, Θεόδωρῆς Καλαμαράς, Κωσταντῆς Ἀντωνίτης, Κυριάκος Ἀμπράμος, Κωσταντῆς Πετρουλιός, Μιχέλης Λίτινος Σιγανός, Μένεγος Τζακωτός, Μανώλης Λαμπούδης, Μανώλης Σκλάβος, Μπενάρδος Τζακωτός, Μένεγος Παπαδόπουλος, Μητροπολίτης Μακάριος Πελεκᾶνος, Νικολὸς Μεταξάρης, Νικολὸς Στριάνος, Νικολὸς Μπουφιλᾶς, Νικολὸς Μακρῆς Παγόνης, Νικολὸς Πολίτης, Πόλος Τριγώνης, Πέρης Καλιάκης, Στέφανος Νιάντολος, Φαντζέσκος Καστροφύλακας, Φραντζέσκος Κουρτεζᾶς.

Ἐξ ἄλλων ἐγγράφων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ ἕξ ἄλλων πηγῶν δὲν προκύπτει ὁποία ἢ περαιτέρω τίχη τῶν εἰρημένων ἐκκλησιαστικῶν σκευῶν.

Αἱ κατωτέρω δύο διαθῆκαι ἀφορῶσιν εἰς δύο Κρητας, καταφυγόντας μετὰ τῶν ἄλλων προσφύγων εἰς Ζάκυνθον. Ὅ,τι ἰδίως ἐνδιαφέρει εἰς ταύτας εἶναι α'. — ἡ ἄκρα πενία τοῦ ἐνὸς ἕξ αὐτῶν, τοῦ Λουροτόμου [λοῦρος = λῶρος ὁμφάλιος — ἐν Κεφαλληνίᾳ λέγεται καὶ μακρὰ ράβδος, διὰ τῆς ὁποίας κτυποῦν τοὺς καρπούς τῶν ἐλαιοδένδρων κατὰ τὴν συλλογὴν αὐτῶν — καὶ τόμος ἐκ τοῦ τέμνω, ἦτοι ὁ τέμνων τὸν ὁμφάλιον λῶρον κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ παιδός], ἐπισκῆπτοντος νὰ ταφῇ εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοῦ Γεοργίουπηκούου καὶ Ἁγίου Σπυριδωνος (βλ. : Λ. Χ. Ζώη. Λεξικὸν Ζακύνθου Β'. σ. 1046).—β' ἡ συνήθεια νὰ θάπτουν τοὺς νεκροὺς μέχρι τοῦ 1870 ἐντὸς

καὶ ἔκτος τῶν ναῶν,—γ' νὰ θάπτουν πολλὰκις τοὺς νεκροὺς χωρὶς φέρετρον καὶ δ' ὅτι εἰς πολλὰς κρητικὰς λέξεις προτάσσεται τὸ γράμμα ο.

Ἐν ὀνόματι Ἰῦ Χῦ ἀμήν. 1681 ἀυγούστου 26, ἡμέρα παρασκευῆ τῆς τέσσαρες ὥρες τῆς ἡμέρας, Ἰνδικτιῶνος 4 ἐκ τῆς πόλεως ζακύνθου σιὸν αἰγιαλὸν εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ ἁγίου σπυρίδανος, ἀνακραζόμενος ἐγὼ ὁ παρὼν νοιάριος ἀπὸ τὸ μισερ ἀντώνη λουροτόμο ποιτὴ Ἰωάννου ἀπὸ τὴν Κυρήτη εὐρισκόμενος ἐδῶ εἰς τὴν ζακύνθο σιὴν ἄνωθεν ἐνορίαν τοῦ ἁγίου σπυρίδανος εὐρισκόμενος μὲ δόξαν θεοῦ γερός εἰς τὸν νοῦν, μὰ εἰς τὸ κορμὶ ἄρρωστος πολλὴ καὶ φοβᾶται τὸν θάνατον ὡς ἄνθρωπος μήπως καὶ ἔλθῃ αἰφρηδίως καὶ ἀπλάσῃ¹ τοινε καὶ ἡ ψυχὴ του καὶ ἡ φτώχεια² του θέλουν μείνει ἀδιόρθωτα, διὰ τοῦτο μὲ ἐπαρακάλεσε ἔμπροσθεν τῶν κάτωθε μαρτύρων γνωρισμένος ἀπὸ λόγου του νὰ γράψω καὶ νὰ διορθώσω τὴν παροῦσά του διαθήκη καὶ ὑστερὴν του θέλῃσι καὶ ἐξουσία, ἡ ὁποία εἶναι πρώτη καὶ ὑστερη³: καὶ ἐν πρώτοις συγχωρᾷ ὁλονῶν τῶν χριστιανῶν, τὸ ὅμοιο ζητᾷ νὰ ἔχῃ αὐτὸς ἀπὸ λόγου των καὶ παραδίδει τὴν ἁμαρτωλὴν του ψυχὴν εἰσὲ χεῖρας τοῦ παναγάθου Θεοῦ παρακαλώντας τὴν πολλὴν του εὐσπλαγχνίαν νὰ ἔχῃ ἐλεημοσύνη εἰς τὰ κρίματά του.—ἔτι λέγει θέλω καὶ ἀφίνω ντόπο τοῦ θανάτου μου⁴ διὰ κληρονόμον μου τὸν ἀγαπημένον μου υἱὸν ὀνόματι φραγγιά, περὸ⁴ νὰ εἶναι ἀγαπημένος μὲ τὴν μητριάν του τὴν γυναικά μου τὴν ὑστερη ποῦ ἀφίνω ὀπίσω μου, ὀνόματι μαρία, ἀκρασοπόλλα καὶ νὰ τὴν τρατάρῃ⁵, ὡσὰν μάνα του.—ἔτι λέγει, θέλω καὶ ὄνταν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰς Χς κράζῃ ἔμπροστέ του τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν, τὸ λείψανόν μου νὰ τὸ ἐνταφιάσουν εἰς τὸν ναὸν τὸν ἄνωθεν τοῦ ἁγίου σπυρίδανος καὶ ἡ ἄνωθέν μου γυνὴ νὰ ξοδιάσῃ ὡς μπορέσῃ νὰ μὲ θάψῃ καὶ νὰ κάνη τὰ καλὰ τῆς ψυχῆς μου ἂν ἔχῃ ὃ μπορέσῃ.—ἔτι λέγει, θέλω καὶ ἄ δὲ συμβάξεται ὁ ἄνωθέν μου υἱὸς μὲ τὴν ἄνωθέ μου γυνή, τὴν μητριάν του, ἐτότες νὰ πέρνη τὸ προᾶμά τῆς ἀποῦ εἶναι τὸ κρεββατοστρωσί, καθὼς ἠυρίσκειται μὲ ταῦτες καὶ τρισποδα, μία κασέλα μὲ τὰ ροῦχά της ἄπου εὐρίσκονται καὶ ὅ,τι ἄλλο ἔχει φτώχεια μέσα, τὸ τε. λάρο⁶ τῆς μὲ ὄλες τῆς ὀρδινιῆς καὶ ἀποῦ τὴ συγκύριση ὅ,τι γνωρίζει γιὰ ἐδικὰ της καὶ νὰ τὰ πέρνη, γιὰ εἶχε τὸ ἄνωθεν προᾶμα ὄντε τὴν ἐπῆρα καὶ ἄλλα περισσότερα ντὲ πιου⁷, μὰ τὰ ἐπουλήσαμε καὶ τὰ ἐφάγαμε καὶ δι' αὐτὸς τὸ γράψω νὰ μὴν ἔχω κοῖμα εἰς τὴ ψυχὴ μου.—ἀκόμη εἶναι ἐδικὰ τῆς καὶ δύο κονίσματα ἐδικὰ τῆς, ὁ ἅγιος παντελε-

1. ἀρπάσῃ.

2. περικοσμία του.

3. μετὰ τὸν θάνατον.

4. ὅμως.

5. μεταχειρίζεται, περιποιεῖται.

6. πλαίσιον ἐργοχείρων.

7. ἐπὶ πλέον.

ήμονας και ἡ ἅγια παρασκευὴ και ὁ,τι ἄλλο γνωρίζει ἀπάνω εἰς τὴν ψυχὴν της νὰ τὸ πέρῃ και ἐτοῦτο ἃ δὲ συμβάξουνται πάλι και περνοῦσι εἰρηνικά, ἄς κάθονται ὡσὸν μάνα και παιδί.—ὄχι ἄλλο δὲν ἔχω, μόνο ἀφίνω τοῦ ἄνωθεν μου νιού τὴν εὐχὴ μου νὰ τὴν ἔχη ὡσὸν πολὺ προῶμα και ἡξεύρει πῶς δὲν ἔχω τίποτας.—ἐρωτήθη ἀπὸ τοῦ παρόντος νοταρίου ἐὰν θέλω νὰ ἀφίσω εἰσὲ σκλάβους και ὀσπιτάλε, γιὰ . . .¹ ἄλλον τίποτας και εἶπα οὐχί. μόνο τὴν παροῦσά μου διαθήκη νὰ εἶναι πάντα και νὰ γρικᾶται στερεὰν και βεβαίαν και ἀπαρασάλευτη εἰς τοὺς αἰῶνας, και ἔτι εἰς ἕκαμα τέλος τοῦ παρόντος μου ὑπὸ μαρτυρίας τοῦ ἐδλαβεστάτου ἀφεντὸς πατέρα μακαρίου καλογερά και ἀφεντὸς ζαφείρη καλέντζη, οἱ ὁποιοὶ θέλουσι βεβαιώσαι ὑπὸ χειρῶν τῶν μαρτύρων παρακαλεστῶν και τὰ ἐξῆς :

μακάριος ἱερομόναχος ὁ καλογεράς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.
ζαφείρης Καλέτζης μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.
παπᾶ Ἰωάννης Κόττης νοτάριος.

Εἰς ἄλλην σελίδα: 1681 αὐγούστου 26. — τεσταμέντο τοῦ ἀνιῶνι λουροτόμου ποτὲ Ἰωάννου ἀπὸ τὴν Κρήτη, εὐρισκόμενος ἐδῶ εἰς τὴν ζάκυνθο, εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ ἁγίου σπυρίδωνος, γραμμμένο διὰ χειρὸς ἐμοῦ παπᾶ Ἰω: Κότῃ νοταρίου μπουμπλικου².

Ἐν ὀνόματι Ἰϋ Χϋ ἡμῶν ἀμήν. 1684 Ἰουνίου 6. ἡμέρα παρασκευὴ τζῆ ὀκτώ ὥρες τῆς ἡμέρας, Ἰνδικτιῶνος 7. ἐκ τῆς πόλεως ζακύνθου εἰς τὸν αἰγιαλὸν εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς κυρίας τῆς Φανερωμένης εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μισερὸ δημήτρι καλούδη. Ἐπειδὴ και οὐδὲ κανένα προῶμα δὲν εἶναι ἀληθινώτερον και βεβαιώτερον ὡσπερ τὸν ἄωρον και πικρότατον θάνατον και τινὰς τὴν ἡμέρα και τὴν ὥραν ὁποῦ ἔχει νὰ τοῦ ἔλθῃ δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὴν ἡξεύρῃ, διὰ τοῦτο τυχαίνει κάθε ἄνθρωπος νὰ τὸ λογιᾶζῃ προωτήτερα ὁδιὰ νὰ ὁρδινιάσῃ³ τὴν ψυχὴν του και τὸ προῶμά του, και ἐτοῦτο βάλλων ἐγὼ μιχελάκις κλάδος ποτὲ εὐγενῆ ἀφέντη τζουάνε ἀπὸ τὴν Κρήτη, ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Χανίων, γνωρισμένος ἀπὸ τὸν παρὸν νοτάριον και μάρτυρες εὐρισκόμενος ἐδῶ εἰς τὴν χώραν τῆς ζάκυνθος ἀπὸ ὅταν ἐμισέσαμε ὄλοι ἀπὸ τὸ κάστρο τῆς Κρήτης, εὐρίσκοντάς με με δόξαν Θεοῦ καλὰ σὺν και σεπιλοιπά μεν ἐπίσης, μὰ εἰς τὸ κορμί ἄρρωστος πολλὰ και φοβοῦμαι τὸν θάνατον μὴν ἔλθῃ σιφνιδίως και ἀλπᾶση⁴ με και ἡ ψυχὴ μου και τὰ καλὰ μου

1. λέξις ἐφθαρμένη.
2. δημοσίου.

3. θέση ἐν τάξει.
4. ἀρπάση.

μείνουσι ἀδιόρθωτα καὶ τὸ προᾶμά μου θέλει πάει ἐκεῖ ὅπου ἡ ὄρεξις μου δὲν εἶναι, διὰ τοῦτο ἔκραξα τὸν παρὸν νοτάριον μπουμπλικό¹ καὶ τοὺς κάτωθι ἀξιολπίστους καὶ ἀπὸ ἐμένα παρακαλεσμένους μαρτύρους, ἔμπροστας τῶν ὁποίων τὸν ἐπαρακάλεσα νὰ γράψῃ καὶ νὰ διορθώσῃ τὴν παρούσά μου διαθήκην καὶ ὑστερῆν μου θέλησιν καὶ ὀρδινία².— καὶ ἐν πρώτοις συγχωρῶ καὶ εὐχομαι ὀλωνῶν τῶν εἰσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, τὸ ὁμοιον καὶ ἐγὼ παρακαλῶ νὰ ἔχω ἀπὸ λόγους καὶ παραδίδω τὴν ἁμαρτωλὴ μου ψυχὴν εἰς χεῖρας τοῦ παναγάθου Θεοῦ παρακαλώνας τὴν πολλὴν του καὶ ἄμετρον εὐσπλαγχνίαν νὰ ἔχη ἐλεημοσύνην εἰς τὰ κρίματά μου. — ἔτσι θέλω καὶ ἀφίνω ντόπο τοῦ θανάτου μου³ ὁ διὰ ἐπίτροπον καὶ πιστοτάτην μου κομεσαρία⁴ καὶ κερὰ καὶ νοικοκερὰ εἰς τὸ προᾶμά μου τὴν ἀγαπημένη μου γυνᾶκα ὀνόματι ζαμπέα βαρσανοπούλα, ἡ ὁποία νὰ κάμη καὶ νὰ τελειώσῃ μετὰ τὸν θάνατόν μου ὅσα ἐγὼ ἐδῶ κάτω θέλω ἀφίσει καὶ ὀρδινιάσει.— ἔτσι θέλω καὶ ὄντας ὁ κς ἡμῶν Ις. Χς. κράξῃ ἔμπροστέ του τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν, τὸ λείψανόν μου νὰ τὸ ἐνταφιάσουσι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν καινούργια τῆς κυρίας τῆς Πισκοπιανῆς⁵ εἰς τῶν Κρητικῶν τῆ σκόλα⁶, ὡσὰν προκουρατόρος ὅπου εἶμαι ὡσαύτως κατωμένος⁷ ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ θέλουν μὲ θάφτουσι μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν μπροστά στὸ ἅγιον βῆμα καὶ ἡ ἄνωθεν Κομεσαρία νὰ ξεοδιάζῃ ἀπὸ τὸ προᾶμά μου νὰ μὲ θάφτῃ καὶ νὰ κάμη τὰ καλὰ τῆς ψυχῆς μου, ὡς θέλει, κατὰ τὴν τάξιν τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν καὶ κατὰ τὴν κοντετζιό μου⁸.— ἀκόμη ἀφίνω εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν τέσσαρα ριάλια ὁ γιὰ τὸν τόπον καὶ πατιζιον⁹ ποῦ θέλω δόσει¹⁰ τὰ ὁποῖα νὰ ξεοδύουσι εἰς φάρμακα τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ μὲ θάφτουσι μὲ τὴν κάσα, ἡγουν μὲ ἓνα κυβοῦρι καὶ ἔρχοντας, Θεοῦ θέλοντος, ὁ εὐγενέστατος, ἀκριβὸς καὶ ἀγαπημένος μου ἀνεπιὸς ἀφέντης ἀντωνάικς κλάδος ὁ ραζονάτος¹¹ καὶ θέλει νὰ πάρῃ τὸ λείψανό μου νὰ τὸ βάλῃ ὅπου θέλει καὶ ὀρίσει, νὰ εἶναι νοικοκύρις, πάλι καὶ ἀφίση με ἐδεκεῖ, τότε παρακαλῶ νὰ μοῦ θυμᾶται.— ἀκόμη ξεκαθαρίζω πῶς ἐπειδὴ καὶ νὰ μὴν πέρων τίβοτας γράτζια¹² ἀπὸ τὸ πρίντζιπέ¹³ μου ἕως ὀλους τοὺς χρόνους τοὺς ἀπερασμένους καὶ ἕως τὴν σήμερο, ἐκονσουμάρισα¹⁴ ἐκεῖνη τὴ φτώχεια

1. δημόσιον.	8. κοινωνικὴν κατάστασιν.
2. διάταξιν.	9. δυσνόητος λέξις.
3. μετὰ τὸν θάνατόν μου.	10. λέξις ἐφθαρμένη.
4. ἐπιτροπείαν.	11. ἀξίωμα ἐπὶ Βενετοκρατίας, =
5. ναὸς ἱδρυθεὶς ἐν Ζακύνθῳ	λογιστής.
ὑπὸ Κρητῶν, τιμῶμενος ἐπ' ὀνόματι	12. βοήθημα.
τῆς Θεοτόκου Ἐπισκοπιανῆς.	13. ἡγεμόνα Δούκα τῆς Βενετίας.
6. συντεχνία.	14. κατηγάλωσα.
7. κατωμένος, γενομένος.	

ὅπου εἶχα διὰ τὰ βροῖσκαμαι εἰσὲ λίγο πρᾶμα, τὸ ὅποτον ὅτι φτώχεια καὶ ἂν εἶνε εἰς τὸ σπίτι μου καὶ εὐρίσκειται μου τὴν σήμερο, θέλω καὶ ἀφίνω τας στής ἄνωθεν μου γυναίκα καὶ κοινόμενος¹ μου οὐ διὰ τὸν Θεὸν καὶ οὐ διὰ τὴν ψυχὴν μου καὶ οὐ γὰρ πολλὴν ἀγάπην καὶ τιμὴν καὶ μεγάλη γοβέρονια² ἀπὸ εἶχα καὶ ἔχω ἀπὸ λόγου τῆς καὶ τὰ μὴ μπορῆ τινὰς τὰ τινε διασεισῆ³ εἰς ὅ,τι μοῦ εὐρίσκειται, μήτε καμίας λογιῆς ἰβεντάριο⁴ μήτε μπούπλικο, μήτε πριβάτο⁵ τὰ γίνεται εἰς τὸ πρᾶμά μου, διατὶ ἔτι εἶναι ἢ θέλησίς μου, τὸ δὲ ἐπίλοιπό μου πρᾶμα ὄλο ἐκεῖνα ὅπου ἔχω τὰ λάβω ἀπὸ τῆ Βενετία καὶ ὄλο μου τὸ ρέτιμο⁶, τὸ στάμπιλε⁷ καὶ μόμπιλε⁸ ὄξω ἀπὸ εἰουτοῦ ἀπὸ ἀφίνω τῆς ἄνωθεν μου γυνῆς, θέλω καὶ ἀφίνω τοῦ ἄνωθεν ἀφέντη ἀνωτάκι τοῦ ἀνεπιστοῦ μου, οὐ διὰ τὸν Θεὸν καὶ οὐ διὰ τὴν ψυχὴν μου, καὶ ἀφίνω του καὶ τὴν εὐχὴν μου, ὡσὰν καλὸ μου παιδί ἀπὸ τὸν εἶχα καὶ ἔχω τόνε, ἔχωντας αὐτοῦ ῥητό⁹ τὰ σκοδέρη¹⁰ κάθε λογιῆς μου κρέτιντο¹¹ ὡσὰν κληρονόμον μου ἀπὸ τὸν ἀφίνω. — ἀκόμη ἀφίνω του καὶ κάποια σκρίτα¹² ὅπου ἔχω, τὰ ὅποια ἔχω τὰ κοινειάρω¹³ τοῦ εὐγενῆ ἀφέντη σταματελάκη καπνίση οὐ γὰρ τὰ τὸ δόση εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄνωθεν μου ἀνεπιστοῦ, καθὼς θέλει φαίνεται μὲ ρετζεβούτα¹⁴ πόσα σκρίτα εἶναι¹⁵ τορνέσα κοντενίρουσι¹⁶ καὶ ὅσες ἄλλες γραφές τοῦ ἡμπορτάρουσι¹⁷. — ἀκόμη ρακομαντάρω¹⁸ τοῦ ἄνωθεν ἡγαπημένον μου ἀνεπιστοῦ τὴν ἄνωθεν μου γυναίκα καὶ θειά ἐδική του τὰ εὐρίσκειται πάντα ὑπὸ σκέπος του καὶ¹⁹ του διατὶ εἶναι ξένη καὶ δὲν ἔχει ἄλλον τινὰ μαρὰ τοῦ λόγου του καὶ παρακαλῶ τόνε πολλὰ τὰ περᾶση ὁ λόγος του μὲ τὸν ἐρχομόν του ἐδῶ τὰ κάμη τὰ ἀσενιάρουσι²⁰ τίβοτας γράτζια²¹ τῆς ἄνωθεν μου γυνῆς οὐ γὰρ τὰ μπορῆ τὰ γλυτώση τὴν ζωὴν τῆς καθὼς τὰ ἀτέστατά²² μου φαίνονται ἢ δούλεψές μου, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς τὰ χέρια τῆς ἀφεντιᾶς του ἀπὸ τὰ²³. — ἀκόμη ἀφίνω τοῦ ἄλλου μου ἀνεπιστοῦ τοῦ ἀφέντη τζουάνε ἓνα σκρίτο ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου ἔχουν τὰ τοῦ δόση ὁ ἄνωθεν ἀφέντης καπνίσης τοῦ ἄνωθεν ἀφέντη ραζονάτο, τὴ σοῦ-

1. ἄγνωστος λέξις.	12. ὁμολογία.
2. ἐπιμέλειαν, κυβέρνησιν, φροντίδα.	13. παραδώσω.
3. ἐνοχλήση.	14. ἀπόδειξιν.
4. εὐρετήριον.	15. δυσνόητοι λέξεις.
5. ἰδιωτικόν.	16. περιέχουσι.
6. λέξις ἄγνωστος.	17. ἐνδιαφέρουν.
7. ἀκίνητον.	18. ὄριζω, διατάσσω.
8. κινήτόν.	19. ἐφθαρμένη λέξις.
9. εἰπὼν εἰς αὐτόν.	20. ὄρισωσι, δώσωσι.
10. εἰσπράξη.	21. βοήθειαν.
11. πίστωμα.	22. πιστοποιητικά.
	23. λέξις ἐφθαρμένη.

μά¹ του ρεάλια τρακόσα, τὸ ὁποῖο εἶναι τοῦ ποτὲ ἐκλαμπροτάτου ἀφέντη πασκαλίγο μὲ καὶ ἄλλα σκρόϊτα καὶ ἐτοῦτο οὐ διὰ τὴν ψυχὴν μου² ὅσα ἄλλα πολλὰ ὁποῦ ἔδωκα καὶ ἐξόδιασα οὐ γιὰ λόγου του, δὲ λέγω ἄλλο.—ἀκόμη ἀφίνω τοῦ πνευματικοῦ μου δυὸ ρεάλια γὰρ μοῦ κάνην ἓνα (;) σαρανταλείτρουγο διὰ τὴν ψυχὴν μου.—ἀκόμη ἀφίνω τῶν ἄλλων δύο ἱερέων, ὁποῦ εἶναι μάρτυρες εἰς τὸ παρόν μου ἓνα ρεάλια καθενὸς γὰρ μοῦ κάμουσι δέκα λειτουργιῆς κάθε ἓνας οὐ διὰ τὴν ψυχὴν μου καὶ ἐτοῦτα παρακαλῶ τὸν ἄνωθεν ἀφέντη ραζονάτο τὸν ἀνιψιό μου γὰρ τὰ δόση οὐ γιὰ ἁγάπη μου καὶ ὅτι ἄλλο τοῦ φατῆ οὐ διὰ τὴν ψυχὴν μου γὰρ δόση θέλει ἔχει τὸ μισθὸ διατὶ³ ἀφίνω, ὅσα παιδιὰ μου, γὰρ μοῦ θυμᾶται καὶ τὰ ἄνωθε τέσσερα ρεάλια τζῆ παραγίας καὶ ἓνα σαρανταλείτρουγο ἀπὸν θέλω ἀφίσει ἐδῶ κάτω, γὰρ τὰ δόση ἢ ἀφεντιά του ὅλα τὸν παρακαλῶ.—ἐρωτήθηκα ὑπὸ τοῦ παρόντος νοταρίου ἐὰν θέλω γὰρ ἀφήσω εἰσὲ σπιτάλε γῆ σὲ σκλάβους γῆ ἀπὸ ἄλλο καὶ εἶπα οὐχί. μόνο τὸ παρόν μου τεσταμέντο⁴ καὶ ὄσιερό μου θέλῃσις καὶ ὄρδινία θέλω γὰρ εἶναι πάντα καὶ γὰρ γρικᾶται σίτερον καὶ βέβαιον, δυνατὸν καὶ ἀνέκοπτον εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ὅτι ἄλλο τεσταμέντο γῆ τζέτουλα⁵ γὰρ ἔχω κατωμένα πρὶν τοῦ παρόντος μου, γὰρ εἶναι κομμένα καὶ ἀνουλάδα⁶ καὶ τὸ παρόν μου γὰρ στέκη πάντα εἰς τὴν δύναμίν του καὶ ἢ ἄνωθεν κομεσαρία καὶ ὁ ρεζιστουάριός μου γὰρ ἔχουν παντοῖα λιμπεριτὰ καὶ γεμάτην ἐξουσίαν οὐ διὰ γὰρ κάμουν καὶ γὰρ τελειώσουν ὅσα ἐγὼ ἐδῶ ἀπάνω ἐρωτήθηκα ἔμπροσθεν τοῦ παρόντος νοταρίου καὶ ἔτσι ἔκαμα τέλος τοῦ παρόντος μου ὑπὸ μαρτυρίας τοῦ εὐλαβεστάτου ἀφεντός παπᾶ θεοδώρου τοῦ καὶ τοῦ εὐλαβεστάτου παπᾶ πέτρο θεοριανοῦ καὶ ἀφέντη περνάρδη γαβαλᾶ, οἱ ὁποῖοι θέλουσι σοτοσκριβέρει⁷ ὑπὸ χειρός των καὶ τὰ ἐξῆς καὶ ἐγὼ μὲ τὸ δικό μου χέρι ὡς μπορῶ, γιὰτὶ τρέμω ἀπὸ τὴν ἀρρώστια καὶ τὰ ἐξῆς μαρτυρῶ παρακαλεσιός.

μιχαήλ ὁ κλάδος βεβαιώνω τὰ ἄνωθε καὶ ἄλλο ἓνα σαρανταλείτρουγο τοῦ εὐλαβεστάτου παπᾶ Ἰωάνη κότη γὰρ τοῦ τὸ θυμᾶται καὶ κείνο ἀφέντη ἀνεψιοῦ μου⁸

θεόδωρος ὁ ἱερεὺς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθε.

πέτρος ἱερεὺς ὁ θεοριανὸς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

βερνάρδος Γαβαλλᾶς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

Ἰωάννης κότης νοτᾶριος μπούπλικος κραγμένος ἀπὸ τὸν ἄνωθεν τεσταδόρο⁹ καὶ ἔγραφα τὸ ἄνωθεν τεσταμέντο ἔμπροσθεν τῶν μαρτύ-

1. ποσόν.

2. λέξεις ἐφθαρμένη.

3. λέξεις ἐφθαρμένη.

4. διαθήκη.

5. κωδεῖκλος.

6. ἄκυρα.

7. ὑπογράψει.

8. λέξεις δυσανάγνωστοι.

9. διαθέτην.

ρων τὴν ὥραν εἰσὶν ὅπου ὑπογράφηκε τὸ παρὸν μου τεσταμέντο ἐνε-
θυμήθηκα ἐγὼ ὁ ἄνωθεν τεσταδόρος ὁ γὰρ τὸ παιδί ἀπὸν ἀναθρέφω
ὀνόματι πέτρος, ὁ διὰ τὴν ψυχὴν μου καὶ θέλω καὶ ἀφήνω του πενήν-
τα ρεάλια γὰρ τοῦ τὰ δίδῃ ὁ ἄνωθεν ἀφέντης ραζονάτος ὁ ἀνεψιός μου
καὶ κληρονόμος μου σκουδέρωντας τζὴ λέτερες¹ καὶ σκρίτα ὅπου τοῦ
ἀφήνω καὶ ἂν ὀρίζῃ καὶ θέλῃ γὰρ τὸ πάρη τὸ κοπέλι μὲ τοῦ λόγου του
ὅ,τι τότε φωτίση ὁ θεὸς² γὰρ γίνῃ καλὸς ἄνθρωπος καὶ ἔτσι θέ-
λω ἀφερμάρει καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος μὲ τὸ χέρι μου ὡς μπορῶ μαρτυρῶν
παρακαλῶ.

μιχαὴλ κλάδος
θεόδωρος ἱερὸς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.
πέτρος ἱερὸς ὁ θερισνὸς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.
βερονάρδος Γαβαλλᾶς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.
παπᾶ Ἰω. Κόττης νοτάριος μπούπλικος.

Λ. Χ. ΖΩΗΣ

1. ἐπιστολάς.

2. λέξις δυσανάγνωστος.